Xoán López Viñas
Cilha Lourenço Módia
Marisa Moreda Leirado

Gramática práctica da lingua galega

Comunicación e expresión

2ª Edición CORRIXIDA

Baía Edicións

Gramática práctica da lingua galega

Comunicación e expresión

1.ª Edición: xuño 2010
2.ª Edición corrixida: maio 2011

© 2011: Xoán López Viñas
Cilha Lourenço Módia
Marisa Moreda Leirado

© 2011: BAÍA EDICIÓNS
Polígono Pocomaco, 2.ª Avenida,
Parcela G-18, Nave posterior
15190 A Coruña
Tel.: (+34) 981 174 296
Fax: (+34) 981 915 698

www.baiaedicions.net

Distribución:
Consorcio Editorial Galego
pedimentos@coegal.com

Edita: Baía Edicións

Impresión: Galigraf Galicia, A Coruña

ISBN: 978-84-9995-006-8
Dep. Legal: C 1095-2011

Reservados todos os dereitos. Calquera forma de reprodución, distribución, comunicación pública ou transformación desta obra só pode ser realizada coa autorización dos seus titulares, agás excepción prevista pola lei. Diríxase a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org), se necesita fotocopiar ou escanear algún fragmento desta obra.

Gramática práctica da lingua galega

Comunicación e expresión

Xoán López Viñas

Cilha Lourenço Módia

Marisa Moreda Leirado

Baía Edicións

Nota introdutoria

A ***Gramática práctica da lingua galega. Comunicación e expresión*** é unha guía de contidos lingüísticos concibida para favorecer a comunicación e a identidade cultural dos falantes do noso idioma e destinada a todas aquelas persoas que desexen ampliar o seu coñecemento explícito do galego e resolver dúbidas de tipo teórico-práctico a nivel oral e escrito.

Este volume está dividido en oito grandes capítulos:

I. Comunicación e linguaxe
II. Lingua, comunidade lingüística, variación e mudanza
III. Fonética e Fonoloxía
IV. Representación gráfica da lingua oral
V. Morfoloxía
VI. Sintaxe
VII. Semántica Lexical e Lexicografía
VIII. Lingüística Textual

Ao longo destes capítulos ofrécese unha visión xeral das disciplinas lingüísticas tradicionais e, alén diso, fornécese información de tipo pragmático que axuda a entender o feito lingüístico no seu conxunto desde unha perspectiva integradora. Así, inclúense aspectos que, en xeral, están ausentes das gramáticas, como a relación entre lingua e sociedade, a vehicularización da oralidade a través da escrita ou a tipoloxía textual.

Non se trata, porén, dunha obra exhaustiva, mais dunha proposta didáctica de fácil consulta, con abundante exemplificación e cadros-resumo orientados a facilitar a adquisición e sistematización da materia. Por outra parte, as remisións internas e a listaxe de abreviacións permiten unha mellor interpretación dos conceptos descritos no texto.

Por último, presentamos o noso agradecemento a cantos fixeron posíbel que este traballo se tornase realidade, con relevo especial para Rebeca López Viñas e Vanessa García Calvo.

Índice xeral

I. COMUNICACIÓN E LINGUAXE 27

1. Comunicación 27

1.1. Tipos de comunicación 27
1.1.1. Comunicación animal 28
1.1.2. Comunicación humana 28
1.1.2.1. Linguaxe verbal 28
1.1.2.2. Linguaxe non verbal 29
1.1.3. Comunicación virtual 29

1.2. Modelos comunicativos 29

2. Comunicación humana 30

2.1. Elementos do proceso comunicativo 30
2.1.1. Emisor 31
2.1.2. Destinatario 31
2.1.3. Mensaxe 32
2.1.4. Código 32
2.1.4.1. Código lingüístico 32
2.1.4.2. Código non lingüístico 32
2.1.4.3. Código mixto 34
2.1.5. Canle 35
2.1.6. *Feedback* 35
2.1.7. Contexto 35
2.1.8. Obstáculo na comunicación 36

2.2. Acto comunicativo 37
2.2.1. Acto locutivo 37
2.2.2. Acto ilocutivo 37
2.2.2.1. Tipos de acto ilocutivo 38
2.2.3. Acto perlocutivo 40
2.2.4. Interacción discursiva 40
2.2.4.1. Principio de cortesía 41
2.2.4.2. Principio de cooperación e máximas conversacionais 43
2.2.4.3. Implicatura e presuposición 44

2.3. Intención comunicativa 45
2.3.1. Funcións primarias da linguaxe 45
2.3.2. Funcións secundarias da linguaxe 46

II. LINGUA, COMUNIDADE LINGÜÍSTICA, VARIACIÓN E MUDANZA 49

1. Lingua e comunidade lingüística ... 49
1.1. Signo ... 49
1.2. Signo lingüístico ... 50
1.3. Linguaxe, lingua e fala ... 52
1.4. Falante ... 53
1.4.1. Competencias gramatical, comunicativa e metalingüística ... 54
1.5. Comunidade lingüística ... 55

2. Estatuto das linguas ... 56
2.1. Lingua nacional, lingua oficial, lingua cooficial, lingua minoritaria e lingua minorizada ... 56
2.2. Lingua primeira, lingua segunda e lingua estranxeira ... 57
2.3. Lingua viva e lingua morta ... 57

3. Mudanza lingüística ... 58
3.1. Tipos de mudanza lingüística ... 58
3.2. Causas da mudanza lingüística ... 59
3.3. Contacto lingüístico ... 60
3.3.1. Estrato, substrato, superstrato e adstrato ... 60
3.3.2. Conflito lingüístico, bilingüismo e diglosia ... 63
3.3.2.1. Planificación lingüística ... 64
3.3.3. Lingua franca ... 64
3.3.4. *Pidgin* e crioulo ... 64

4. Variación lingüística ... 65
4.1. Variación e norma ... 65
4.1.1. Normativización ... 66
4.1.2. Desvío e interferencia ... 67
4.1.2.1. Arcaísmo ... 67
4.1.2.2. Dialectalismo ... 68
4.1.2.3. Lusismo ... 68
4.1.2.4. Vulgarismo ... 68
4.1.2.5. Enxebrismo ... 69
4.1.2.6. Pseudogaleguismo ... 69
4.1.2.7. Españolismo ... 70
4.1.2.8. Falso amigo ... 72
4.2. Variación histórica ... 73
4.2.1. Familia lingüística e lingua nai ... 73
4.2.2. Variedades históricas da lingua galega ... 73
4.2.2.1. Galego antigo ... 73
4.2.2.2. Galego medio ... 75
4.2.2.3. Galego contemporáneo ... 76

4.2.3. Palabras patrimoniais, semicultas e cultas 78
4.3. Variación xeográfica 80
4.3.1. Bloques dialectais da lingua galega 80
4.3.1.1. Bloque occidental 81
4.3.1.2. Bloque central 83
4.3.1.4. Bloque oriental 86
4.4. Variación social 87
4.4.1. Nivel culto e nivel vulgar 88
4.5. Variación situacional 89
4.5.1. Rexistro formal e rexistro informal 90
4.5.2. Linguaxe científico-técnica, xiria e calón 91

III. FONÉTICA E FONOLOXÍA 93

1. Fonética e Fonoloxía 93
1.1. Fonética 93
1.2. Fonoloxía 96
1.3. Unidades fonética e fonolóxica 96
1.3.1. Son 96
1.3.2. Fonema 97
1.4. Alfabeto fonético 97
1.5. Niveis de segmentación 100

2. Sistema vocálico 100
2.1. Distribución dos fonemas vocálicos 102
2.2. Realizacións fonéticas dos fonemas vocálicos 103
2.3. Secuencias vocálicas na palabra 107
2.3.1. Ditongo 107
2.3.2. Tritongo 108
2.3.3. Hiato 109
2.4. Fenómenos de alteración vocálica 109
2.4.1. Vocalismo tónico 110
2.4.1.1. Metafonía 110
2.4.1.2. Influencia de nasal trabante 110
2.4.2. Vocalismo átono 110
2.4.2.1. Adición de elementos: prótese, epéntese, anaptixe e paragoxe 110
2.4.2.2. Supresión de elementos: aférese, síncope e apócope 111
2.4.2.3. Modificación de elementos: asimilación e disimilación vocálicas, crase e metátese vocálica 111
2.5. Casos especiais de pronuncia 112

3. Sistema consonántico 113
3.1. Distribución dos fonemas consonánticos 115
3.2. Realizacións fonéticas dos fonemas consonánticos 116
3.3. Grupo consonántico 120
3.4. Fenómenos de alteración consonántica 120
3.4.1. Seseo e ceceo 120
3.4.2. Gheada 121
3.4.3. Deslateralización 121
3.4.4. Rotacismo 121
3.4.5. Aspiración 122
3.4.6. Palatalización 122
3.4.7. Despalatalización 122
3.4.8. Asimilación consonántica 122
3.4.9. Disimilación consonántica 122
3.4.10. Metátese consonántica 122
3.5. Casos especiais de pronuncia 123
4. Sílaba 124
4.1. Estrutura silábica 124
4.2. Clasificación da sílaba 125
4.3. Clasificación da palabra canto ao número de sílabas 126
4.4. Segmentación silábica 126
5. Trazos suprasegmentais 127
5.1. Acento 127
5.1.1. Clasificación da palabra segundo a localización do acento 128
5.1.2. Funcións do acento 128
5.2. Entoación 128
5.2.1. Pausa, grupo fónico, fonema e campo de entoación 129
5.2.2. Funcións da entoación 131
5.2.3. Modelos de entoación galega 131
5.3. Duración 134
6. Transcrición 134
6.1. Transcrición fonética 134
6.2. Transcrición fonolóxica 135
6.3. Transcrición do discurso oral 135

IV. REPRESENTACIÓN GRÁFICA DA LINGUA ORAL 139

1. Representación gráfica da lingua oral 139
1.1. Oralidade e escrita 139

1.2. Sistemas de representación gráfica 139
1.3. Letra e dígrafo 140
1.4. Alfabeto grafemático 141
1.5. Ortografía 143

2. Particularidades gráficas de vogais e consoantes 144
2.1. <*b*> e <*v*> 144
2.2. <*h*> 145
2.3. <*j, k, w, y*> 147
2.4. <*n, ø*> 147
2.5. <*s, x*> 148
2.6. <*ca-, co-, cua-*> 148
2.7. <*-cc-, -ct-*> 148
2.8. Outros grupos consonánticos 149
2.9. Constituíntes unidos e separados 151

3. Emprego da maiúscula 152

4. Acentuación 154
4.1. Regras xerais de acentuación gráfica 155
4.2. Acentuación de <*i*> e <*u*> en hiato 156
4.3. Acentuación diacrítica 157
4.4. Casos especiais de acentuación 158

5. Sinais de puntuación 161
5.1. Punto 162
5.2. Vírgula 162
5.3. Punto e vírgula 165
5.4. Dous puntos 166
5.5. Puntos suspensivos 166
5.6. Sinais de interrogación e exclamación 167

6. Sinais auxiliares da escrita 168
6.1. Diérese 168
6.2. Apóstrofo 169
6.3. Trazo curto 169
6.4. Trazo longo 170
6.5. Parénteses 171
6.6. Corchetes rectos 171
6.7. Corchetes angulares 172
6.8. Barra oblicua simple e dupla 173

6.9. Barra inversa ... 174
6.10. Barra vertical simple e dupla ... 174
6.11. Aspas altas simples e duplas e aspas baixas ... 174
6.12. Asterisco ... 175
6.13. Chave ... 176

7. Formas de destaque ... 176
7.1. Itálica ... 177
7.2. Negra ... 178
7.3. Subliñado ... 178
7.4. Versaleta ... 178
7.5. Subíndice e superíndice ... 179

8. Translineación ... 179

9. Configuración gráfica ... 181
9.1. Espazo ... 181
9.2. Marxe ... 181
9.3. Parágrafo ... 181
9.4. Enumeración ... 183

10. Relacións gráfico-fonéticas entre palabras ... 183
10.1. Homonimia ... 183
10.2. Homografía ... 184
10.3. Homofonía ... 184
10.4. Paronimia ... 185

V. MORFOLOXÍA 187

1. Morfoloxía ... 187
1.1. Unidades morfolóxicas ... 187
1.1.1. Morfema ... 187
1.1.1.1. Clasificación do morfema ... 188
1.1.1.2. Alomorfos ... 190
1.1.1.3. Amálgama ... 190
1.1.2. Tema ... 191
1.1.3. Palabra ... 191
1.1.3.1. Clasificación da palabra ... 192

2. Flexión ... 193
2.1. Flexión nominal ... 193
2.2. Flexión verbal ... 194

3. Derivación 195
3.1. Derivación por prefixación 195
3.2. Derivación por sufixación 199
3.3. Derivación parasintética 205
3.4. Derivación xenérica 206
3.5. Derivación regresiva 207
3.6. Derivación impropia 207
4. Composición 208
4.1. Composición por xustaposición e composición por aglutinación 209
4.2. Composición lexical, composición gramatical e composición frásica 209
4.3. Composición coordinada e composición subordinada 211
4.4. Neocomposición e hibridismo 211
5. Categoría gramatical 218
5.1. Nome 219
5.1.1. Substantivo 219
5.1.1.1. Clasificación do substantivo 220
5.1.1.2. Xénero do substantivo 223
5.1.1.2.1. Uso sexista da lingua 228
5.1.1.3. Número do substantivo 229
5.1.2. Adxectivo 232
5.1.2.1. Clasificación do adxectivo 232
5.1.2.2. Xénero do adxectivo 234
5.1.2.3. Número do adxectivo 236
5.1.2.4. Grao do adxectivo 237
5.1.2.4.1. Grao positivo 237
5.1.2.4.2. Grao comparativo 238
5.1.2.4.3. Grao superlativo 240
5.1.2.5. Apócope do adxectivo 242
5.2. Pronome 243
5.2.1. Pronome persoal 244
5.2.1.1. Pronome persoal tónico 245
5.2.1.1.1. Contraccións e aglutinacións do pronome persoal tónico ... 247
5.2.1.1.2. Cortesía no pronome persoal tónico 248
5.2.1.1.3. Pronome persoal tónico reflexivo 248
5.2.1.2. Pronome persoal átono 248
5.2.1.2.1. Contraccións do pronome persoal átono 250
5.2.1.2.2. Colocación do pronome persoal átono 250
5.2.1.2.3. Interpolación 254
5.2.1.2.4. Cortesía no pronome persoal átono 255
5.2.1.2.5. Pronome de solidariedade e pronome de interese 255
5.2.1.2.6. Pronome átono reflexivo e recíproco 256

5.2.2. Demostrativo 258
5.2.2.1. Contraccións e aglutinacións do demostrativo 259
5.2.2.2. Valores especiais do demostrativo..260
5.2.3. Posesivo 261
5.2.3.1. Valores especiais do posesivo..263
5.2.3.1.1. Posesivo enfático 263
5.2.3.1.2. Posesivo de respecto 263
5.2.3.1.3. Posesivo de familiaridade 263
5.2.3.1.4. Posesivo distributivo..264
5.2.3.1.5. Posesivo de modestia..264
5.2.3.1.6. Posesivo substantivado 264
5.2.3.2. Articulación e colocación do posesivo 265
5.2.4. Artigo 266
5.2.4.1. Artigo definido..266
5.2.4.1.1. Contraccións e aglutinacións do artigo definido............268
5.2.4.1.2. Valores especiais do artigo definido 269
5.2.4.1.3. Presenza ou ausencia do artigo definido........................270
5.2.4.2. Artigo indefinido 273
5.2.4.2.1. Contraccións e aglutinacións do artigo indefinido..........274
5.2.4.2.2. Valores especiais do artigo indefinido 274
5.2.5. Identificador..275
5.2.5.1. Contraccións e aglutinacións do identificador 275
5.2.5.2. Valores do identificador..276
5.2.6. Cuantificador 279
5.2.6.1. Contraccións e aglutinacións do cuantificador..............................280
5.2.6.2. Valores do cuantificador 280
5.2.7. Numeral 284
5.2.7.1. Numeral cardinal 285
5.2.7.2. Numeral ordinal..288
5.2.7.3. Numeral multiplicativo 291
5.2.7.4. Numeral partitivo 292
5.2.7.5. Numeral colectivo 294
5.2.7.6. Uso da numeración romana..297
5.2.7.7. Emprego de letra ou de cifra 298
5.2.8. Relativo, interrogativo, exclamativo 301
5.2.8.1. Relativo 301
5.2.8.1.1. Valores do pronome relativo 302
5.2.8.2. Interrogativo 309
5.2.8.2.1. Valores do pronome interrogativo 310
5.2.8.3. Exclamativo..311
5.2.8.3.1. Valores do pronome exclamativo *que*...........................312
5.3. Verbo 313
5.3.1. Estrutura morfolóxica do verbo..313
5.3.2. Clasificación do verbo 317
5.3.3. Paradigma do verbo..322

5.3.3.1. Verbos regulares ... 322
5.3.3.2. Verbos semirregulares ... 328
5.3.3.2.1. Verbos semirregulares con alternancia vocálica ... 328
5.3.3.2.2. Verbos semirregulares acabados en <*-aer*, *-aír*, *-oer* e *-oír*> ... 332
5.3.3.2.3. Verbos semirregulares *crer*, *ler* e *rir* ... 334
5.3.3.2.4. Verbos semirregulares *ouvir*, *parir* e *valer* ... 335
5.3.3.3. Verbos irregulares ... 338
5.3.3.4. Verbos defectivos ... 356
5.3.5. Modo e tempo verbal ... 360
5.3.5.1. Valores dos tempos do Indicativo ... 362
5.3.5.2. Valores dos tempos do Subxuntivo ... 365
5.3.5.3. Valores do Imperativo ... 368
5.3.6. Aspecto ... 369
5.3.7. Voz ... 370
5.3.8. Formas non persoais do verbo ... 373
5.3.8.1. Infinitivo ... 373
5.3.8.2. Xerundio ... 376
5.3.8.3. Participio ... 377
5.3.9. Perífrase verbal ... 380
5.3.9.1. Clasificación da perífrase verbal ... 381
5.3.9.1.1. Perífrases temporais ... 381
5.3.9.1.2. Perífrases modais ... 382
5.3.9.1.3. Perífrases aspectuais ... 383
5.3.9.1.4. Perífrase pasiva ... 384
5.4. Adverbio ... 384
5.4.1. Gradación do adverbio ... 387
5.4.2. Locución adverbial ... 388
5.4.3. Clasificación do adverbio ... 388
5.5. Preposición ... 393
5.5.1. Locución prepositiva ... 395
5.5.2. Clasificación da preposición ... 396
5.5.3. Valores da preposición ... 396
5.6. Conxunción ... 398
5.6.1. Locucións conxuntivas ... 398
5.6.2. Clasificación da conxunción ... 399

VI. SINTAXE 405

1. Sintaxe ... 405
1.1. Unidades sintácticas ... 405
1.2. Relacións entre as unidades sintácticas ... 407

1.2.1. Interordinación 407
1.2.2. Coordinación 407
1.2.3. Subordinación 408
1.3. Función sintáctica 409
2. Frase 411
2.1. Funcións sintácticas na frase 411
2.1.1. Núcleo 411
2.1.2. Modificador 412
2.1.3. Determinante e Nominal 412
2.1.4. Relator e Termo 413
2.2. Clasificación da frase 413
2.2.1. Frase simple, frase complexa e frase composta 414
2.2.2. Frase endocéntrica e frase exocéntrica 414
2.2.2.1. Frase substantiva, frase adxectiva e frase adverbial 415
2.2.2.2. Frase nominal e frase preposicional 417
2.2.2.3. Frase verbal 419
3. Cláusula 420
3.1. Funcións sintácticas na cláusula 421
3.1.1. Suxeito 421
3.1.2. Predicado 422
3.1.3. Complemento Directo 423
3.1.4. Complemento Indirecto 424
3.1.5. Suplemento 424
3.1.6. Atributo 425
3.1.7. Predicativo 425
3.1.8. Complemento Axente 425
3.1.9. Complemento Circunstancial 426
3.1.10. Nexo 427
3.2. Identificación das funcións sintácticas na cláusula 427
3.3. Clasificación da cláusula 428
3.3.1. Cláusula simple 428
3.3.2. Cláusula complexa 428
3.3.2.1. Cláusula subordinada substantiva 430
3.3.2.2. Cláusula subordinada adxectiva 437
3.3.2.3. Cláusula subordinada adverbial 439
4. Oración 443
4.1. Funcións sintácticas na oración 443
4.2. Clasificación da oración 445
4.2.1. Oración composta 445
4.2.1.1. Oración composta copulativa 445
4.2.1.2. Oración composta disxuntiva 446
4.2.1.3. Oración composta distributiva 447

4.2.2. Oración bipolar 447
4.2.2.1. Oración bipolar adversativa 448
4.2.2.2. Oración bipolar causal 449
4.2.2.3. Oración bipolar comparativa 450
4.2.2.4. Oración bipolar concesiva 450
4.2.2.5. Oración bipolar condicional 451
4.2.2.6. Oración bipolar consecutiva 452

5. Sintaxe oral e sintaxe escrita 453

5.1. Orde de palabras 454
5.1.1. Orde fixa e orde libre 454
5.1.2. Orde lineal e orde inversa 454
5.1.3. Combinacións fixas de palabras 455

5.2. Caracterización da sintaxe oral 455

VII. SEMÁNTICA LEXICAL E LEXICOGRAFÍA 459

1. Léxico 459

1.1. Léxico xeral e léxico especializado 459

1.2. Renovación e enriquecemento do léxico: neoloxía 460
1.2.1. Préstamo 461
1.2.1.1. Estranxeirismo, xenismo, barbarismo e calco 461
1.2.1.2. Cultismo e latinismo 462
1.2.2. Onomatopea 464
1.2.3. Redución léxica 465
1.2.3.1. Sigla 465
1.2.3.2. Acronimia 466
1.2.3.3. Abreviación 466
1.2.3.4. Abreviatura e símbolo 467
1.2.3.5. Amálgama 467
1.2.4. Extensión semántica 468
1.2.5. Restrición semántica 468
1.2.6. Utilización da linguaxe figurada 468

2. Semántica Lexical 469

2.1. Unidades léxico-semánticas: lexema, palabra e expresión lexicalizada 469

2.2. Significado 470
2.2.1. Tipos de significado 470
2.2.2. Denotación e connotación 472
2.2.3. Monosemia, polisemia e homonimia 473
2.2.4. Precisión léxico-semántica 474
2.2.5. Mudanza semántica 475

2.3. Estruturas léxico-semánticas 476
2.3.1. Familia lexical 476

2.3.2. Campo semántico 477
2.3.2.1. Sema 477
2.3.2.2. Semema 478
2.3.2.3. Arquisemema....................478
2.3.2.4. Semantema 478
2.3.2.5. Arquilexema 479
2.3.2.6. Dimensión 479
2.3.3. Campo asociativo 479
2.4. Relacións semánticas 479
2.4.1. Relación semántica de oposición: antonimia 480
2.4.2. Relación semántica de semellanza: sinonimia 481
2.4.3. Relacións semánticas de xerarquía: hiponimia, hiperonimia e cohiponimia....481
2.4.4. Relacións semánticas parte-todo: holonimia e meronimia....................483
3. Lexicografía 484
3.1. Obras lexicográficas....................484
3.1.1. Dicionario....................484
3.1.2. Enciclopedia 487
3.1.3. Glosario 487
3.1.4. Terminoloxía....................487
3.1.5. *Thesaurus* 488
3.2. Organización da información lexicográfica 488
VIII. LINGÜÍSTICA TEXTUAL 491
1. Texto 491
1.1. Estrutura do texto....................492
2. Tipoloxía textual 493
2.1. Texto oral, texto escrito e texto electrónico 494
2.2. Texto literario....................495
2.3. Texto xornalístico....................495
2.4. Texto publicitario 496
2.5. Texto científico....................496
2.6. Texto administrativo 498
3. Xénero textual....................499
3.1. Xéneros xornalísticos....................499
3.1.1. Noticia 500
3.1.2. Reportaxe....................501
3.1.3. Crónica 501
3.1.4. Entrevista xornalística 501
3.1.5. Artigo de opinión....................502

3.2. Xéneros científicos 502
3.2.1. Artigo científico 502
3.2.2. Recensión 504
3.2.3. Póster 504
3.2.4. Relatorio 505
3.2.5. Conferencia e teleconferencia 506
3.2.6. Mesa redonda 506
3.3. Xéneros administrativos 506
3.3.1. Anuncio 506
3.3.2. Bando 507
3.3.3. Convocatoria 507
3.3.4. Notificación 508
3.3.5. Requirimento 508
3.3.6. Resolución 509
3.3.7. Acta 510
3.3.8. Certificado 511
3.3.9. Solicitude 512
3.3.10. Recurso 513
3.3.11. Fax 514
3.3.12. Contrato 515
3.3.13. Currículo 516
3.4. Xéneros orais 517
3.4.1. Conversa espontánea 517
3.4.2. Debate 517
3.4.3. Entrevistas televisiva e radiofónica 518
2.5. Xéneros electrónicos 518
3.5.1. Correo electrónico 519
3.5.2. Blogue 519
3.5.3. Foro 519
3.5.4. Conversa gráfica: *messenger* e *chat* 520

4. Estrutura textual 521
4.1. Estrutura narrativa 521
4.2. Estrutura descritiva 522
4.3. Estrutura persuasivo-argumentativa 523
4.4. Estrutura expositivo-explicativa 524
4.5. Estrutura obrigativo-instrucional 525
4.6. Estruturas dialogada e monologada 526

5. Organización temática 526
5.1. Tema e rema 526
5.2. Progresión temática 527

6. Propiedade textual ... 529
6.1. Adecuación ... 529
6.2. Coherencia ... 530
6.3. Cohesión ... 532
7. Modalidade textual ... 536
7.1. Discurso directo ... 536
7.2. Discurso directo libre ... 536
7.3. Discurso indirecto ... 537
7.4. Discurso indirecto libre ... 538
8. Paratexto ... 538
8.1. Título ... 538
8.2. Epígrafe ... 539
8.3. Índice ... 539
8.4. Prefacio ... 539
8.5. Posfacio ... 539
8.6. Nota de rodapé ... 540
8.7. Referencias bibliográficas ... 540
8.8. Apéndice e anexo ... 540
9. Análise do texto ... 541
9.1. Nivel superestrutural ... 542
9.2. Nivel macroestrutural ... 542
9.3. Nivel microestrutural ... 543

BIBLIOGRAFÍA 545